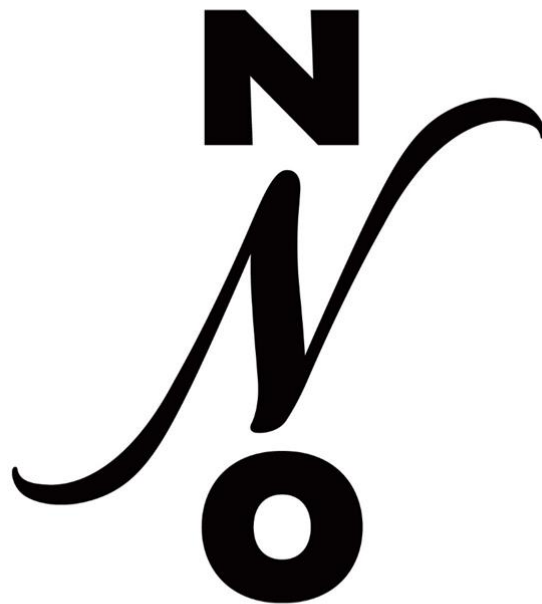

Lespakket bij '4 dappere muisjes'

voor groep 3 & 4 van de basisschool

Noord Nederlands Orkest

Uitvoering van de muziek uit verschillende windstreken
passend bij het prentenboek '4 dappere muisjes'
ontworpen door kunstenaar Gerrit Terpstra
met tekst van Eppie Dam

Het lespakket is samengesteld door Anita Jongerman & Jan Vermaning

Inhoud

Inleiding.....	3
Wereldoriëntatie 1.....	4
Wereldoriëntatie 2.....	6
Muziekles 1	7
Muziekles 2	8
Beeldende vorming 1	9
Beeldende vorming 2	10
Beeldende vorming 3	11
Beeldende vorming 4	12
Bewegingsles.....	13
Dramales	14
Voor het concert	15
Bijlage 1: werkblad muizenpetje.....	16
Bijlage 2: werkblad muis	19
Bijlage 3: werkblad kat.....	19

Inleiding

Musici van het Noord Nederlands Orkest (verenigd in Ensemble Aparte) stellen zich ten doel het promoten en aanbieden van kunsteducatie op scholen.

Met het project '4 dappere muisjes' maken de groepen 3 & 4 van de basisschool kennis met het bijzondere gelijknamige verhaal ontworpen door Gerrit Terpstra en geschreven door Eppie Dam. Het is een literair, visueel en auditief kunst educatief project over integratie.

Ensemble Aparte heeft van composities uit de vier windstreken bewerkingen en arrangementen gemaakt voor kwartet (houtblazer - strijker - slagwerker - koperblazer).

Het verhaal wordt tijdens het concert verteld door Jan Vermaning. Op een scherm wordt het verhaal verlevendigd met verschillende beelden (optioneel).

Klassieke muziek is niet voor alle leerlingen een gebruikelijk middel om te genieten en om zich te ontwikkelen. In dit lespakket willen we de kinderen interdisciplinair, d.w.z. met verschillende kunstvakken, voorbereiden op het verhaal en de muziek.

Het thema van het verhaal is integratie. 4 dappere muisjes ondernemen een reis vanuit de vier windstreken. Ze ontmoeten elkaar en er ontstaat een nieuwe gemeenschap, met nieuwe woningen en nieuwe namen.

Wij hebben een lespakket samengesteld waaruit iedereen zal kunnen putten, ook al zijn niveaus en leeftijden verschillend.

Veel hangt af van het enthousiasme van de leerkracht. Pas de voorgestelde lessen aan je eigen fantasie en mogelijkheden aan.

Wat is er gezamenlijk mogelijk? Een presentatie? Een tentoonstelling?

Wij wensen alle gebruikers van dit materiaal heel veel plezier.

Anita Jongerman & Jan Vermaning

Wereldoriëntatie 1

Onderwerp: Muizen

Activiteit:

Het bespreken en bekijken van tamme muizen.

Misschien is het mogelijk muizen in de klas te krijgen.

Ook kan een bezoek gebracht worden aan een dierenwinkel.

Hierna volgt enige informatie over verschillende soorten muizen. Op de volgende website worden meer soorten genoemd:

<http://www.muizenpagina.nl/de-rassen-en-verschillende-soorten-muizen-met-foto.html>

De huismuis

De huismuis komt vooral voor in de nabijheid van de mens. De mens is niet zo blij met de aanwezigheid van de huismuis (dus niet de tamme muis!). Ze eten of bederven grote hoeveelheden voedsel, richten aanzienlijke vernielingen aan en kunnen ziekten overbrengen. Ze wonen in huizen, schuren, maar ook in de beschutting van een tuin. Ze zijn bruingrijs van kleur. Ze leven in groepjes. Een oud mannetje is de baas en paart met alle vrouwtjes. Hij blijft de baas totdat een van zijn zonen groot en sterk is en de baas kan worden. De wijfjes verzorgen met elkaar een nest.

Maar de huismuis is ook de stamvader van de laboratoriummuis. En die is weer heel belangrijk voor de mens. Deze witte muis is een van de vele kleuren tamme huismuizen die we als huisdier kunnen houden. De tamme huismuis wordt 25-50 g zwaar, eet ongeveer 5 g per dag en drinkt ca. 6 ml water per dag.

In West-Europa worden de huismuizen 6,5 tot 10 cm lang, met een staart van 7 tot 10 cm en een gewicht tot 35 g. De kleur is meestal grijs tot grijsbruin. In wezen zijn het nachtdieren. Ze kunnen goed klimmen en graven. In het wild worden na een draagtijd van slechts drie weken 4 tot 8 jongen geboren, die acht weken later zelf alweer een nestje kunnen hebben.

De dwergmuis

De Dwergmuis is een zeer klein diertje. 5 tot 7,5 cm lang, de staart net zo lang en weegt gemiddeld 6 gram. Dit geelbruine muisje met een witte buik is een van de kleinste knaagdieren ter wereld en maakt sierlijk gevlochten nestjes in gras, riet of korenvelden en woont in Europa. Het staartje kan om halmen worden geslingerd, dat is handig bij het klimmen. Bij gevaar kunnen ze zich 'doodhouden', maar omdat ze ook overdag bezig zijn, worden ze ondanks dat trucje toch vaak door roofvogels gepakt. Bovendien zijn er steeds minder dwergmuisjes in het wild omdat boeren snijmais gaan verbouwen, in plaats van haver, gerst of tarwe. En mais lust hij niet. Ze zijn er ook als tam huisdier, maar dan moet je oppassen met een traliekooi, want de muizen zijn erg klein.

De bosmuis

Bosmuizen zijn grijs- tot oranjebruin, met een wit buikje en een oranjegeel vlek tussen hun voorpootjes. Ze komen veel voor langs de kant van de weg, in bosranden en tuinen. Ze kunnen goed rennen, klimmen en graven. Als ze moeten vluchten zijn het net kleine kangoeroes die er op achterpoten en staart vandoor kan gaan in sprongen van bijna een meter hoog. De bosmuis lijkt op de huismuis, maar hij stinkt niet.

Meer informatie bijvoorbeeld:

Morris Ting, 2006, Dwergmuis, Etten – Leur, Corona

Wereldoriëntatie 2

Onderwerp: Integratie

Activiteit:

Een gesprek:

In het boek '4 dappere muisjes' gaan vier muisjes op reis. Ze ontmoeten elkaar en er ontstaat een nieuwe gemeenschap.

Ook mensen verlaten soms hun land om ergens anders een nieuw leven te beginnen.

Waarom willen mensen in een ander land wonen?

Het kan zijn dat mensen een andere baan krijgen, of ze willen in een warm land wonen of ze zoeken familie op in een ander land.

Kennen jullie mensen die verhuisd zijn naar een ander land?

Sommige mensen verlaten hun land omdat ze vluchten voor geweld of omdat er te weinig voedsel en drinken is.

Vluchtelingen moeten hun bezittingen en familie achterlaten. Ze weten vaak niet waar ze naar toe gaan.

Hoe zou dat zijn? Hebben de kinderen ervaring met afscheid nemen?

Ze hebben angst en leven in onzekerheid. Het kan gevaarlijk zijn onderweg. Aankomen in een ander land waar ze een andere taal spreken is niet gemakkelijk.

Hebben de kinderen ervaringen met andere talen? Bv. in vakantietijd?

In een ander land hebben mensen andere ideeën, een ander geloof misschien en andere gewoontes (bv. kleding en voedsel).

In een nieuwe situatie moeten mensen aan elkaar wennen. Het gaat om aanpassen, accepteren en respecteren van verschillen. Dat is niet gemakkelijk.

Soms worden mensen gekwetst en beledigd en ontstaat er verdeeldheid.

Zijn er voorbeelden bekend?

Het kan ook goed gaan. Dan leren mensen van elkaar en leven mensen vreedzaam samen.

Meer informatie is te vinden op:

www.vluchtelingenwerk.nl

Muziekles 1

Onderwerp: Instrumenten in een symfonieorkest

Doel van de les: Kennismaken met verschillende instrumenten in een symfonieorkest, namen leren kennen en de wijze van bespelen.

Activiteit:

Gesprek: Vandaag gaan we het hebben over het orkest. Welke instrumenten ken je allemaal? Hoe bespeel je dit instrument? Hoe klinkt dit instrument (kinderen beelden het instrument uit)?

→ Mind map maken (tekeningen)

Via <https://schooltv.nl/video/soorten-muziekinstrumenten-muziekinstrumenten-ingedeeld-naar-klankbron/>

kan je kijken naar de verschillende instrumenten en ze laten zien en horen.

Ben je wel eens naar een concert geweest? Wat zag je daar allemaal? Wat doet de dirigent? Kan je dit voordoen?

→ Dirigent zorgt dat de musici allemaal tegelijk spelen en hoe hard en hoe zacht het orkest speelt (kort samengevat)

Dirigent.

- Iedere leerling kiest een instrument uit. Zij laten zien hoe dit instrument klinkt en hoe je dit bespeelt.
- Eén leerling is de dirigent die staat voor de klas
- Als de dirigent "dirigeert" speelt het orkest (leerlingen van de klas) als de dirigent afslaat (vogeltjes uit de lucht vangen) stopt het orkest.
- Laat de leerlingen hiermee experimenteren.
- Verdieping: speel met de dynamiek: harder en zachter.

Muziekles 2

Onderwerp: Zingen

Doel van de les: De leerlingen kennen aan het einde van de les het liedje 'Zagen, zagen, wiedwiedewagen'.

Activiteit:

Luister naar: https://www.youtube.com/watch?v=MWWc_sSx3H0

Wie kent het lied al?

→ Als je het al kent mag je meezingen

Welke woorden hoor je?

- Zagen
- Boterham
- Jan
- Muis

Hoe moet je zagen?

→ Beeld de beweging van zagen uit.

Luister het liedje nog een keer nu samen met de zaag beweging.

Hoe kan je een muisje uitbeelden?

Luister het lied.

→ Zaag beweging

→ Muis uitbeelden bij de zin, 'Piep zei de muis in het voorhuis'

!! Als kinderen het liedje kennen mogen ze meezingen !!

Hoe eet je een boterham?

Luister/zing het lied.

→ Zaag beweging

→ Muis uitbeelden bij de zin, 'Piep zei de muis in het voorhuis'

→ Op het woord boterham uitbeelden hoe je een boterham eet

Dit herhaal je totdat ze het lied kunnen zingen.

Beeldende vorming 1

Onderwerp: Vier landschappen

Doel van de les: In vier groepen worden vier verschillende landschappen gemaakt met verschillend materiaal op dik papier.

Benodigdheden: Vier vellen dik papier op A2 formaat, bakjes zandbakzand, lijm, behangplaksel, kwasten, watten, blauwe plakkaatverf, tijdschriften

Activiteit:

Uitleg over verschillende landschappen op de wereld en het doel van de les.

De groep wordt in vier groepen verdeeld.

Elke groep maakt een van de vier landschappen: Een sneeuwlandschap, een woestijn, een waterlandschap en een landschap met warme kleuren.

Groep 1: Het sneeuwlandschap

Het vel papier wordt met behangplaksel ingesmeerd.

Daarna worden er dotjes watten opgelegd tot hij vol is.

Een getekend wit muisje wordt uitgeknipt en ergens verstopt.

Groep 2: Een woestijnlandschap

Het vel papier wordt ingesmeerd met lijm.

Daarna wordt over het hele vel zand gestrooid.

Het te veel aan zand wordt in de bakjes terug gegoten.

In het zand wordt ergens met de achterkant van een penseel een muisje getekend.

Groep 3: Een waterlandschap

Het vel papier wordt ingesmeerd met behangplaksel.

Daarna worden met brede penselen blauwe plakkaatverf in de behangplaksel gesmeerd.

Een dik kartonnetje, 5 x 5 cm, wordt aan een kant een zigzagvorm ingeknipt zodat een gekartelde rand ontstaat. In de blauwe plaksel worden met het kartonnetje gelijkmatige golven getrokken van de ene naar de andere kant. De witte ondergrond komt dan weer te voorschijn.

Een muisje wordt in de verf met de achterkant van een penseel ergens getekend.

Groep 4: Een warm landschap

In tijdschriften worden warme kleuren (rode, gele, oranje) gezocht en uitgescheurd en in bakjes gedaan.

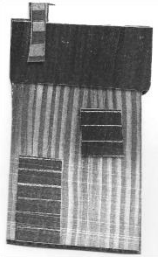
Met behangplaksel worden de stukjes op het vel papier geplakt. Zo ontstaat een landschap met warme kleuren.

Een gescheurd stukje krijgt de vorm van een muisje met een oogje er op getekend. Waar wordt hij verstopt?

Nabespreking: Welke landschappen zie je? Zie je de muisjes? Hoe is het gegaan? Welk landschap vind je het mooist?

Beeldende vorming 2

Onderwerp: Verschillende huisjes

Benodigheden: Verschillende doosjes
gekleurd papier
behangpapier
scharen
lijm
satéprikkers

Activiteit:

De muisjes maakten allemaal hun eigen huisjes. Hoe zullen die er uitgezien hebben?

Kies een doosje en beplak de kanten met behangpapier of met gekleurd papier.

Lijm eerst een kant in en leg het papier precies langs de rand er op. Knip de uitstekende vorm af.

Doe zo met elke kant.

Hoe ziet het dak er uit? Hoe komt hij binnen? Zijn er ramen en deuren? Misschien staat hij op palen?

Nabespreking: Hoe zijn ze geworden? Bespreek ze in je groep. Hoe heb je het gemaakt? Wat is bijzonder? Welke vind je het mooist? Waarom?

Beeldende vorming 3

Onderwerp: Een muizenpetje maken

Benodigheden: Bijlage 1 (werkblad muizenpetje) vergroot afdrukken op A3 formaat
plakkaatverf
kwasten
potten water
touw
lijm
nietmachine
elastieken

Activiteit:

Als de muisjes elkaar ontmoet hebben komen er allemaal verschillende soorten muisjes bij. Bedenk zelf een muisje met verschillende kleuren.

De vorm van het petje op A3 formaat kan uitgeknipt worden en op steviger papier met deze sjabloon nagetekend worden.

Als je de drie hoofdkleuren (primaire kleuren) mengt krijg je nieuwe kleuren. Ontdek maar welke. Je kunt ze ook met wit mengen dan krijg je pasteltinten.

Welke kleuren krijgt jouw muis?

Schilder ook de twee oren op werkblad 2 aan de voor- en achterkant.

Als alles droog is plak je de oren op de aangegeven plek. De twee stippellijnen achter worden ingeknipt en naar binnen gevouwen en gelijmd of geniet.

Tot slot wordt de staart van touw er aan vastgeniet.

Met een elastiek blijft de pet beter zitten.

Beeldende vorming 4

Onderwerp: Een muizenhapje

Benodigheden: Voor iedere leerling een plakje bladerdeeg
glazen kopjes
borrelglaasjes
bordjes
mesjes
rozijnen
keukenoven

Activiteit:

Van bladerdeeg gaan we een muisje maken.

Met een glazen kopje steken we een cirkel uit het bladerdeeg. Met een mesje snijden we de randen tot een spits snuitje. Met een borrelglaasje steken we twee oortjes uit. Deze drukken we rechttop in het bladerdeeg. Van het restmateriaal snijden we twee sliertjes voor de snorharen en een langere sliert voor de staart. Voor de oogjes en de neus gebruiken we drie rozijnen. Een kwartier in een hete luchtoven op 220 graden C. en het muizenhapje is klaar.

Bewegingsles

Onderwerp: Bewegen als muisjes

Benodigheden: muizenpetjes (zie les beeldende vorming 3)
staarten van touw
kast(en) in het speellokaal
Luisterfragment: <https://www.youtube.com/watch?v=0sSh7uzJkAg>

Doel:

De leerlingen kunnen aan het einde van de les op basis van de muziek de juiste dieren uitbeelden met de bijbehorende bewegingen en geluiden.

Activiteit:

Uitbeelden

We gaan het vandaag hebben over muisjes. Wie weet hoe een muis beweegt?

- Leerling voor laten doen
- 'Doen we het nu allemaal'

Wie weet hoe een kat beweegt?

- Leerling voor laten doen
- 'Doen we het nu allemaal'

Kat en muis spelletje

De muisjes lopen vrij door de zaal op tenen, langzaam, snel. Er dreigt gevaar... Is het een poes? Ze zoeken elkaar op en verstoppen zich achter de kast. Het gevaar is geweken en ze gaan eten zoeken. Ze pakken zogenaamd graankorreltjes met de handen en peuzelen die op. Er is feest, ze maken een lange rij en lopen achter elkaar aan. Ze maken een kring en lopen naar het midden, doen de handen in de lucht gaan achteruit weer terug. Ze dansen in duo's! Het gaat regenen, ze zoeken hun holletje op.

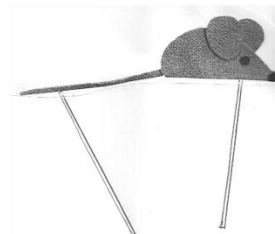
EXTRA

Kat en muis spel

- Kopieer bijlagen 2 en 3 en knip de muizen en katten uit
- Plak hieraan een touw, lang genoeg dat de kat/muis op de grond ligt
- Klas wordt verdeeld in katten en muizen
 - o katten hebben de katten staarten
 - o muizen de muizen staarten
- Als de muziek aan staat begint het spel, stopt de muziek dan staat iedereen stil
- Doel van het spel:
 - o De muizen moeten proberen alle kattenstaarten af te pakken en andersom
 - o Dit mag alleen door op de staart te staan (op de muis of op de kat)
 - o Diegene die als laatst overblijft wint (kat of muis)

Dramales

Onderwerp: Een muisje als marionet

sjablonen

Benodigheden: Sjablonen van een muisje, de staart en de oortjes
leer of karton, scharen
satéprikkers
perforator
papierplakband, lijm
een poppenkast

Activiteit:

We maken een muisje als marionet en daarna gaan we er mee spelen.

Eerst tekenen we de sjablonen van het muisje, de staart en de oortjes na op leer of op karton. We knippen het uit. We plakken de staart aan het lijfje vast. Een oortje lijmen we aan de voorkant vast. De andere aan de achterkant. Met de perforator maken we rondjes uit zwart papier. We gebruiken die voor het oogje en de neus. De satéprikkers worden met papierplakband aan de staart en de achterkant van het oortje bevestigd.

Spel:

In tweetallen bedenken jullie een verhaaltje over de ontmoeting van de twee muisjes.

Hoe heten ze? Waar komen ze vandaan? Hebben ze familie? Hebben ze ver gereisd? Hoe was de reis? Hoe was het weer? Waar houden ze van? Hoe loopt het gesprek af?

In een poppenkast of achter een gespannen laken wordt de ontmoeting gespeeld. Hoe bewegen de muisjes? Achter een verlicht laken kan het ook een voorstelling worden met schaduwmuissjes.

Voor het concert

Vertel de leerlingen dat ze binnenkort een concert gaan bijwonen.

Kinderen moeten vaak nog vertrouwd raken met het luisteren en kijken naar een uitvoering. Het concert is 'live' en wordt dus gemaakt waar je bij bent. Het publiek is van invloed op de kwaliteit van de uitvoering in positieve, maar ook in negatieve zin.

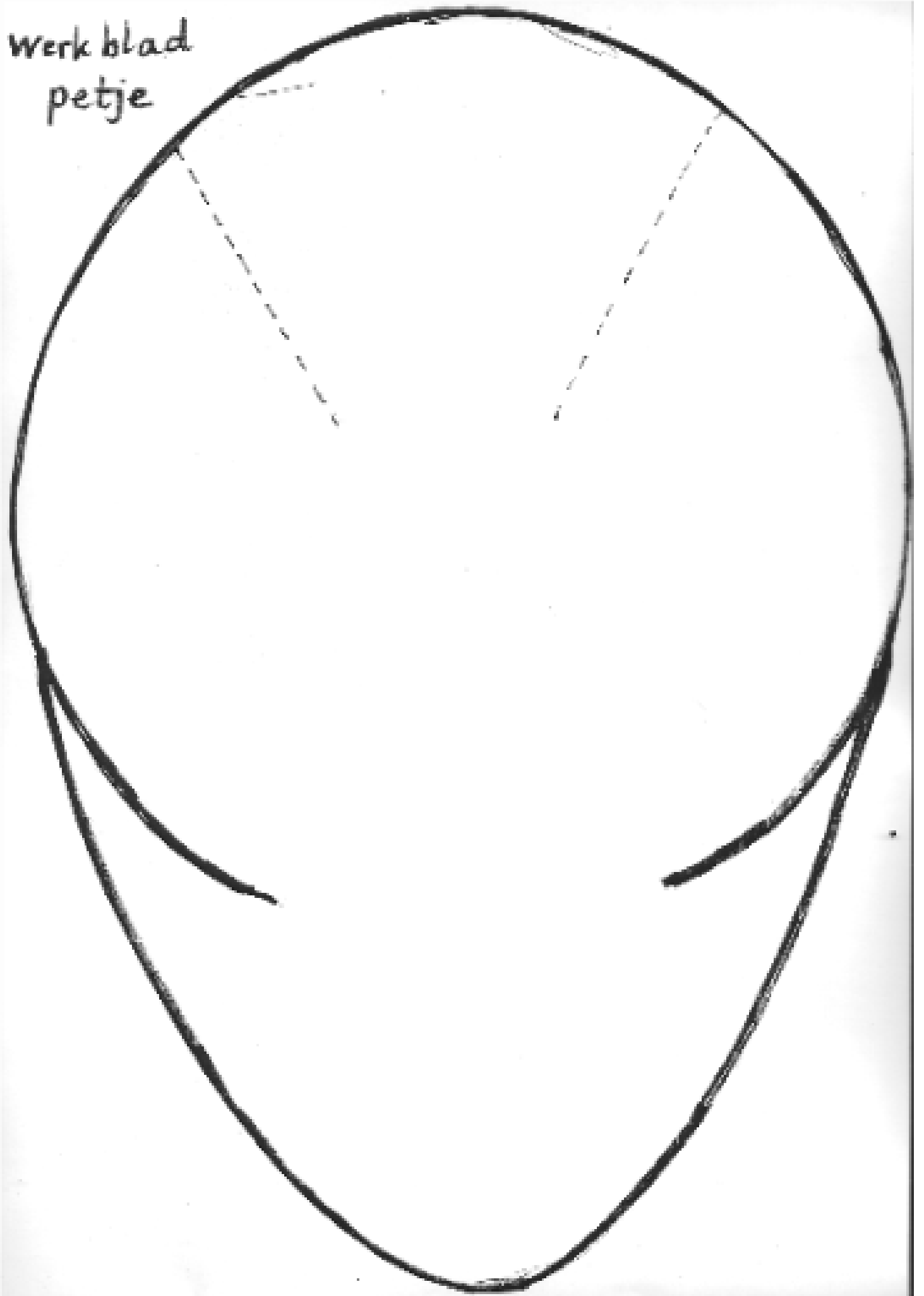
Daarom enkele afspraken van te voren:

1. Geef de kinderen vooraf de gelegenheid om naar het toilet te gaan. Tijdens de uitvoering gaan de kinderen dus niet naar het toilet.
2. Geef iedereen de kans om van de uitvoering te genieten. Heb respect voor de mensen die de uitvoering spelen.
3. Gedraag je als goed publiek. Kom rustig binnen en verlaat de zaal ook rustig.
4. Geen eten, drinken, spelletjes etc. tijdens de uitvoering.
5. Ga als leerkracht tussen je eigen leerlingen zitten. Dat is handig voor de goede orde maar ook om te zien hoe de reacties zijn van de kinderen.

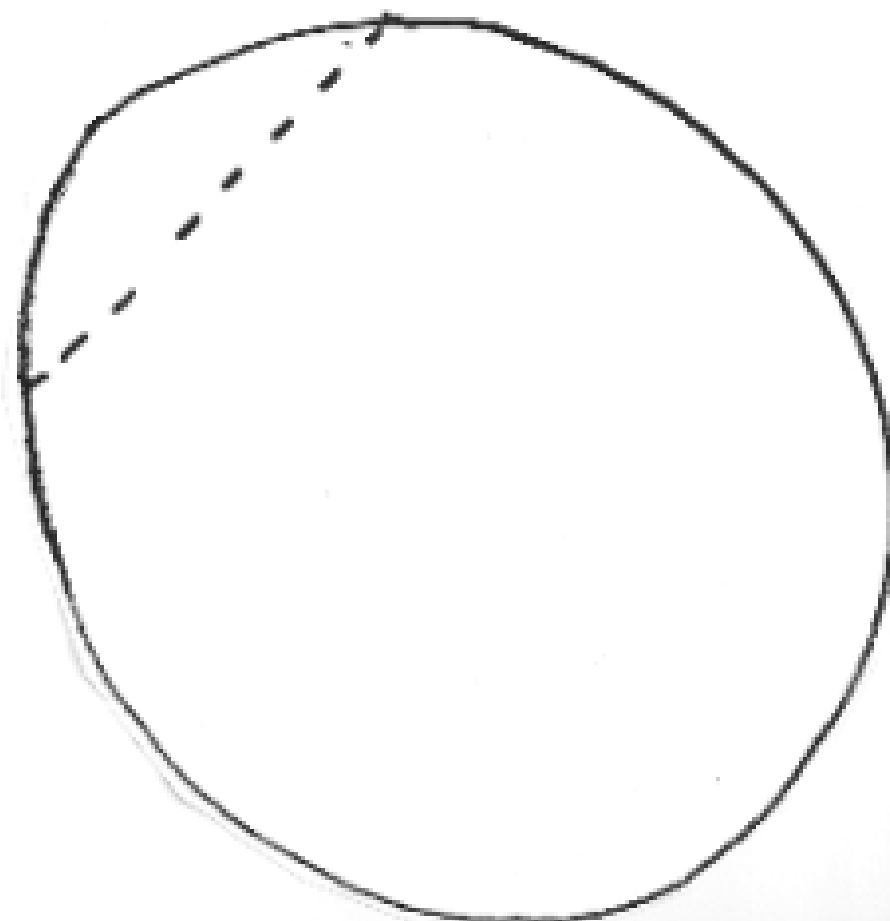
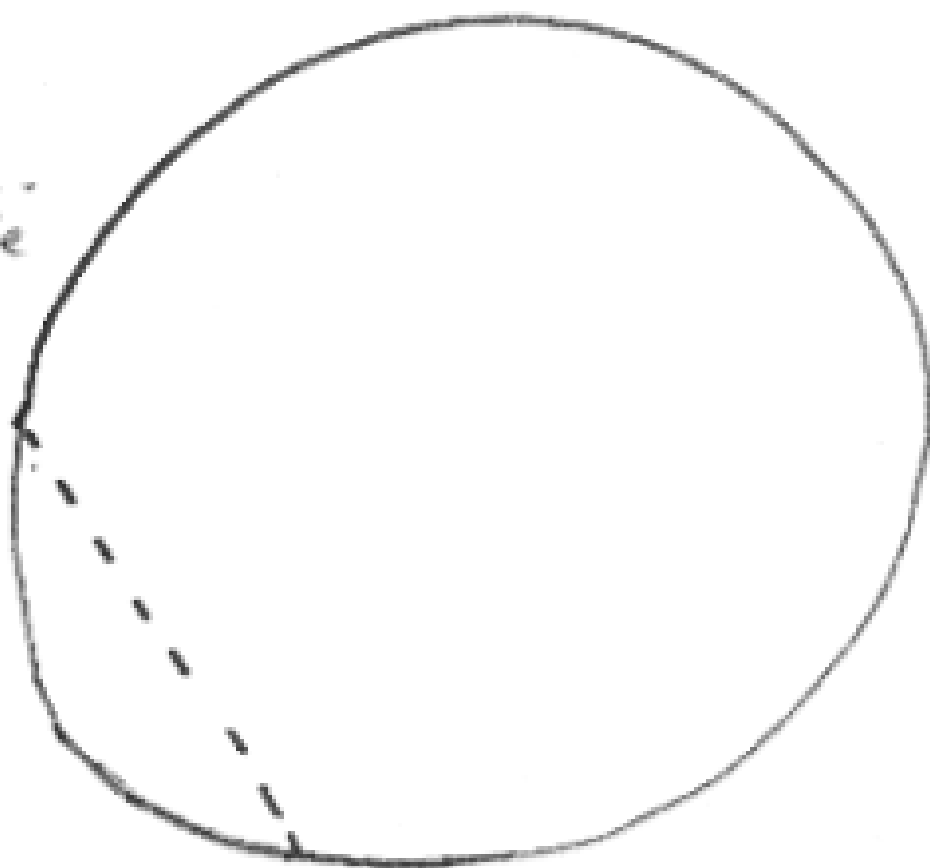
Veel plezier tijdens het concert!

Bijlage 1: werkblad muizenpetje

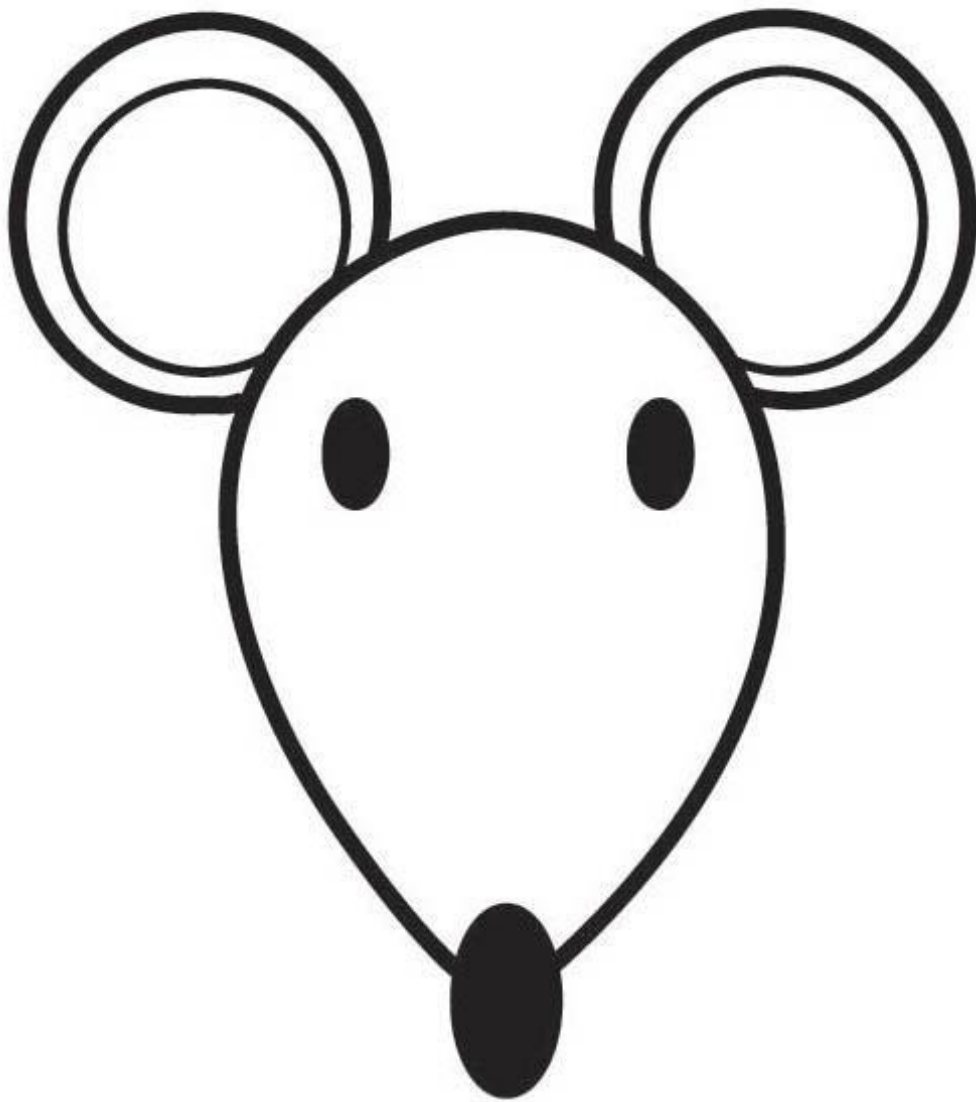
Werk blad
petje

Werkblad
oortjes
bij muizen-
petje

Bijlage 2: werkblad muis

Bijlage 3: werkblad kat

